

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5, I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnštvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Volitve na Dolenjskem.

Možje volilci!

Takoj, ko dobi glasovnico, naj vsak napiše na njo ime našega neodvisnega kandidata:

Engelbert Gangl,
deželni poslanec.

Glasovnice ne more in ne sme od Vas zahtevati nobena posvetna in nobena cerkvena oblast. Napišite na njo ime našega neodvisnega kandidata, potem pa do dneva volitve glasovnico spravite.

Kandidat vseh naprednih in samostojnomislečih Dolenjcev je

Engelbert Gangl,
deželni poslanec.

Ne dajte se pregovoriti od nikogar! Mislite s svojo glavo! Naš kandidat je Dolenjec in Belokranjec, mož dela in odločnosti.

Njega homo volili vsi!

Ostuden boj.

V poslednjem času bje narodno-napredna stranka hud boj in sicer kar na tri strani: zoper klerikalce, Nemce in vlado. Vsi ti trije so se združili, da uničijo vse, kar je naprednega, kar noče služiti klerikalni in nemškutarski politiki. Narodno-napredna stranka je edina stranka v deželi, ki se požrtvovalno bojuje za naše narodne svetinje, ki ne pusti, da bi naš slovenski kmet postal suženj tujca, iz katerega krempljev se je po dolgem boju iztrgal. Ta boj do danes ni ostal brezuspešen. Tudi na Kranjskem se svita. Izobrazba prodira. Kakor hitro pa postaja narod izobražen, tedaj je zastoj ves trud, da bi ga zopet podjarmili nasprotniki, to so klerikalci in Nemci, ki nimajo drugega v mislih, nego kako bi ga izžemali. Kdo pa je stoletja in stoletja imel slovenskega kmeta

za sužnja, kdo ga je pretepal z bičem, kdo mu je odvajal nedolžne hčere in žene — nemški grof in pa samostani. Tem je naš kmet robotal. In zdaj so se ravno ti zopet zvezali: nemški veleposestniki in klerikalci, in sicer z edinim namenom, ustvariti zopet tiste razmere, ki so nekdanj vladale pri nas na Slovenskem.

Ravno poslednje leto so se pa združili vsi ti nasprotniki ter začeli z vsemi mogočimi sredstvi delati zoper narodno-napredno stranko. Trn v peti je našim klerikalcem naše glavno mesto Ljubljana, ki je skozinsko napredno, in njen bivši župan državni poslanec Ivan Hribar. In zarotili so se vsi ti nasprotniki, združili se ter dosegli, da cesar ni potrdil po volji ljubljanskega prebivalstva svobodno izvoljenega župana. Obenem so pa vsi ti nasprotniki: klerikalci, Nemci in vlada tudi na delu, da spravijo mestno zastopstvo ljubljansko v klerikalne in nemške roke. Hud boj je torej, ki ga bje narodno-napredna stranka. V takih slučajih bi bilo pričakovati, da se združijo vse napredne moči ter s skupnimi silami odbijajo napad nasprotnikov. Toda v narodno-napredno stranko je prišlo v poslednjem času par mladih ljudi, ki so navzlic veliki neizkušenosti hoteli zvoniti vedno in povsod na viliki zvocec ter učiti in komandirati može, ki so v boju za napredek tega naroda osiveli, ki so žrtvovali svoje najboljše moči za napredek in osvoboditev slovenskega kmeta, slovenskega meščana. Kaj bi recimo rekel kmečki gospodar, če bi prišel njegov sin, ki je takorekoč komaj na svet pogledal, ter napodil očeta, ki je leta in leta pripravljaval in gladil pot svojim potomcem, češ, da ne razume ničesar. Toda tem mladim ljudem, ki tvorijo le malo peščico, eno gostilniško omizje, ni bilo to zadosti, da so hoteli kar na kratko odstaviti naše izkušene, osivele politike, vporabili so najnižja sredstva, da osramote tiste, ki so jim pomagali do kruha, in sicer do takih služb, kakor jih dosežejo drugi šele v pozni starosti. Tem ljudem pa to še ni bilo zadosti, hoteli so imeti vse. Kako bi potem pri nas izgledalo, dokazali so že s svojim doseda-

njim delovanjem. Pokazali so namreč, da znajo veliko in mnogo govoriti — v življenju so pa najslabjši gospodarji. — Navzlic temu so se pa hoteli pospeti na vodilno mesto, kar bi bilo v največjo škodo vsega naprednega gibanja na Slovenskem. Izrabiti so hoteli ravno sedanje težko stališče narodno-napredne stranke. In začeli so z zmerjanjem, najostudnejšimi psovkami in žalitvami. Obsodili so naša dična voditeja, dr. Ivana Tavčarja in dr. Trillerja, tistega dr. Tavčarja, ki je stal vedno kot kristal čist značaj, kot skala, ob katero so se zastonj zaganjali klerikalni in nemškutarski valovi, ki je tem ljudem pomagal s vojim vplivom, da so sploh kaj postali v svojem življenju. In tema dvema si je upal ljubljanski tržni nadzornik Ribnikar predbacivati, da sta poteptala iskreno in srčno prijateljstvo napram svojemu pobratimu, bivšemu županu Ivanu Hribarju, ter delala zahrbtno zoper to, da bi bil od cesarja potrjen za župana. Čast teh dveh mož je zahtevala nastopiti skrajno pot — iti pred sodišče, ki je tudi izreklo, da dr. Tavčar in dr. Triller nista delala zoper Hribarja, temveč celo za njega. Posledica tega je bila, da je bil Ribnikar obsojen na teden dni zapora. Toda s tem to škodljivo delovanje teh mladih ljudi še ni bilo končano. Rivali so še naprej zoper vse. Kakor znano, se je v zadnjih sejah deželnega zbora kranjskega odločilo o novem volilnem redu ljubljanskega mesta ter razpravljalo o nepotrditvi bivšega ljubljanskega župana Hribarja. Torej dve vprašanji, ki sta najvažnejši za Ljubljano. In tik pred prvo sejo vrže dr. Oražen puško v koruzo ter odloži svoj deželnozborski mandat. S tem je pa dokazal, da se noče bojevati za najsvetejše svetinje napredne misli. Narodno delo pač ne obstoja v tem, da se zabavlja in grdi svoje bivše dobrotnike, da se vleče lepo plačo in da se prodaja svoja podjetja Nemcem — narodno delo obstoji edino v delu in sicer v dolgem, trudapolnem delu. Tega se pa ti mladi ljudje boje. In kaj napravi kmečki gospodar, ki ima deloržnega delavca — odpove mu...

Proč od lažnjivcev!

Poštenost je prva čednost, ki jo mora imeti vsak človek, pa naj si bode poslanec ali pa katoliški duhovnik. Kdor hoče z lažjo zmagati, ta ni vreden zaupanja ljudstva!

Da je poslanec Gangl mož poštenosti in odkritosti, to je javno pokazal na shodu v Brusnicah, ko mu je tamošnji župnik predbacival vse one stvari, katere pišejo o njem „Domoljub“, „Slovenec“ in „Dolenjske Novice“. Poslanec Gangl je na shodu javno izjavil, da so vse te stvari izmišljene, da so podlo zavijanje, laž in obrekovanje ter je župnika pred vsimi ljudmi imenoval lažnika, ker mu je še vedno očital neresnične stvari. Hkrati mu je pa poslanec Gangl rekel, da naj ga gre tožiti, ako ima pogum, da je on pripravljen pred sodiščem in pod prisego dokazati, da so vsa očitavanja proti njemu — laži. Da se pa župnik ne bode izgovarjal, da deželni zbor njega — Gangla — ne bode hotel izročiti sodišču, bode sam predlagal v dež. zboru, da se ga izroči sodišču.

Tako pove g. Gangl vsakomur resnico v obraz, jo je pripravil dokazati pred sodiščem in nastopa vedno odločno, kadar se gre za pravico, resnico in koristi, bodisi ljudstva, učiteljstva ali kakega drugega. On pove odločno resnico in zahteva pravičnosti vsakomur in naj bode to na shodu, pred sodiščem ali pa v deželnem zboru. — In takih odločnih zastopnikov potrebuje ljudstvo!

Največ predbacivajo Ganglu to, da je učitelj! Gangl se pa ne sramuje povedati nikomur, da je učitelj in on je celo ponosen na to, da je učitelj, ker ve, da je napredno učiteljstvo, kateremu pripada tudi on, pošteno in so vsa očitavanja od strani duhovščine, klerikalnih poslancev in drugih zapeljivcev gola laž, obrekovanje in natolcevanje. Gangl ve, da to učiteljstvo ni tako, kakor o njem pišejo „Domoljub“ in „Dolenjske Novice“. Naj pride dotičnik, ki piše te laži o učiteljstvu v klerikalne liste, pred Gangla, naj mu pove vse odkrito v obraz in Gangl mu bode povedal v obraz, da je lažnjivec in mu bode to tudi pred sodiščem in pod prisego dokazal — da laže, če očita učiteljstvu kaj nepoštenega.

Lumpi so oni, ki pišejo, da hoče učiteljstvo izgnati duhovnike iz šole in hočejo sami poučevati verouk! Poglejte, hinavci, le v Ljubljano, kjer išče napredno učiteljstvo brezuspešno duhovnikov za poučevanje verouka na obrtno-nadaljevalnih šolah, a noče noben duhovnik poučevati verouka. Če se duhovniki sami branijo poučevati verouk, ne more učiteljstvo prevzemati odgovornosti za to. In ko je bilo v Ljubljani razpisano učno mesto kateheta za verouk, ni hotel še noben duhovnik na to mesto, da bi poučeval verouk, ker jim je plača premajhna. Seveda, učenje je trud in gotovo se ne redi človek

pri tem, kakor če kot župnik — lenari in se mu ni potreba mučiti v šoli. Da, da, huda muka je se truditi v šoli, se jeziti, toliko neprenehoma govoriti in otrokom v glavo ubijati in trdo je prislužen vsak novičič od učiteljstva; pač krvavo prislužen denar je to. In zato se hoče duhovščina sama otresti šole in hoče svojo lenobo pri ljudstvu opravičiti s tem, da poreče, da jih je napredno učiteljstvo izgnalo iz šole in potem še hujska, da hoče učiteljstvo poučevati verouk — po svoje.

Ogiblajte se hujskačev, ki vas zapeljujejo in hujskajo zoper učiteljstvo! Oni, ki vas hujskajo zoper učiteljstvo, niso vaši resnični prijatelji, oni vas hočejo zapeljati v škodljiva dejanja — na korist sebi. Najpreje človeka nahujskajo in zapeljejo zoper učiteljstvo, potem ga pa puste na cedilu. Le pogledajte si župnika v Dražgošah na Gorenjskem, ta je trosil in trdil laži zoper učitelja g. Stupico, pa je bil obsojen pri sodišču na 50 kron in še mnogo večje sodne stroške. In dva fantiča, ki sta bila tudi nahujskana zoper učitelja, sta rekla, da dela tamošnji učitelj zoper vero v šoli, sta bila reveža radi krivega pričanja obsojena — po krivdi brezvestnih hujskačev. Poslanci Jarc, Demšar in Krek, ki imajo na vesti ta fantiča, so se pa lepo potuhnili, ko je prišla resnica na dan. — In v Rudniku pri Ljubljani, so bili tudi ljudje obsojeni pri sodišču, ker so o tamošnjem učitelju g. Petriču lažnjivo govorili, da je nekemu otroku v šoli dal zato dobre reče, ker mu je otrok prinašal krače v šolo. Tudi vsi ti so bili nahujskani od župnika. Zato ljudje, ogibajte se hujskačev, ki vas zapeljujejo v kriva dejanja zoper učiteljstvo, ker oni se bodo potuhnili, ko bi bilo treba iti pred sodišče.

Da pa mora učiteljstvo pred sodiščem nastopati zoper one, ki kradejo učiteljstvu čast in poštenje, to pa ni sovraštvo učiteljstva do ljudstva, ker je vsak človek dolžan, da brani svojo čast in poštenje, sicer ga vreden ni! Na vesti pa imajo vsa ta dejanja brezvestni hujskači ljudstva zoper učiteljstvo!

Zatorej proč od hujskačev, proč od lažnjivcev! Oni niso vaši nesebični prijatelji, ki ne naredijo niti koraka za vas brezplačno in ki vas zapeljuje v kriva dejanja! Poglejte učiteljstvo, ki žrtvuje vse, v mnogih slučajih celo življenje za vaše otroke, ki nesebično in požrtvovalno dela za vas! Oni so vaši edini resnični prijatelji, zatorej volite vsi volilci novomeškega in belokranjskega volilnega okraja za svojega državnega poslanca učitelja: **Engelberta Gangla**, deželnega poslanca.

Shod v Brusnicah.

V nedeljo, dne 2. oktobra se je vršil tu v gostilni g. Medleta prav dobro obiskan volilni shod, na katerem se je volilcem predstavil naš kandidat Engelbert Gangl. Najboljšo reklamo za shod je na-

pravil na prižnici župnik Nemanič. Rekel je, da se bo vršil po maši nek shod. Ne more sicer nikomur braniti, da bi šel na ta shod, če se bo pa kdo tega shoda udeležil, bo pa vsaj pokazal, kakšnega vedenja da je. Med shodom pa je prikorakal tudi g. župnik sam s svojo gardo, ter se vedel na shodu tako škandalozno, da je bilo to že mirnim kmetovalcem preveč, ki so dajali temu zgražanju tudi duška v prav krepkih medklicah na naslov svojega župnika. **Katoliški župnik Nemanič je na shodu v Brusnicah čisto navadno lagal.** Kandidatu Ganglu je podtikal, da je v penziji, ko je moral biti pač prepričan, da se je Gangl pripeljal na shod naravnost iz šole. Kandidat Gangl mu je nato zalučal v obraz, da je lažnik in ga pozval, da ga toži, češ, da bo potem v deželnem zboru sam predlagal, da se razveljavi za ta slučaj njegova imuniteta, to se pravi, da se ga izroči sodišču. No, g. župnik si bo to pač temeljito premislil in bo lažnika gotovo raje vtaknil v žep. **Sramota to za katoliškega duhovnika!** Na prižnici govori o slabem vedenju, na shodu pa je svojim faranom sam dajal največje pohujšanje. Vprašal je tudi Gangla, koliko da bo zahteval za svojo pot na Dunaj. Gotovo je mislil, da hodijo klerikalni poslanci peš na Dunaj in živijo tam od same polente. Nesramnost prve vrste je tako vprašanje tem bolj, ker je znano, da vsi klerikalni poslanci brez izjeme vtaknejo poslanske dijete tudi takrat v žep, kadar jih sploh ne zaslužijo. Kolikokrat parlament kar cele mesece ne zboruje, poslanci sedijo doma, pa vendar vlečejo po 20 K na dan. Ali smo že kdaj čuli, da bi bil kak klerikalen poslanec le en sam groš žrtvoval od teh nezasluženihih dijet za ta ali oni dobrodelni namen? Še nikoli ne! Pač pa so v takih slučajih mnogo žrtvovali napredni poslanci. **Pravzaprav so le vrnili ljudstvu, kar je ljudskega.** Klerikalci tega seveda ne poznajo, ker jim je lastni žep prva stvar. Ko je pred leti bil parlament odgoden za par mesecev in so poslanci kljub temu vlekli po 20 K na dan, so šli napredni slovenski poslanci in so ta denar naklonili raznim koristnim društvom. Državni poslanec Ivan Hribar sam je dal vseh 1400 K v dobrodelne namene. A kaj so napravili klerikalci? **Prvič sami niso niti solda dali, potem so se pa iz naprednih poslancev še norčevali, ker so vrnili ljudstvu to, česar niso zaslužili.** To so prijatelji ljudstva! Jim je pač srčna žila pri žepu priraščena! Potem ima pa katoliški duhovnik še ta drzni pogum, priti s tako nesramnimi vprašanji na dan! Ko ga je državni poslanec gosp. Ivan Hribar tozadevno primerno poučil, pa je osramočeno molčal. To znajo ti gospodje. Najprej obrekujejo, če se jih prime, pa zlezejo sramotno pod klop.

Dalje je očital naprednjakom, da so na Jesenicah zvezani z Nemci. Res ne vemo, ali je g. župnik bolj neumen, kot pa nesramen. Saj vendar ves svet ve, da so

ravno klerikalci z Nemci zvezani. Ne samo na Jesenicah, v vsej kranjski politiki sploh se vidi vpliv te zveze klerikalcev z Nemci. Kdo pa drži še pokoncu nemško »šparkaso«, ki bi jo moral že davno vrag vzeti, če bi Slovenci bili kakor se spodobi? Škof Bonaventura je bil tisti, ki je priskočil na pomoč, ter tako Nemcem zopet na noge pomagal.

Klerikalci nas ovirajo, da se ne moremo gospodarsko na svoje noge postaviti. Kljub vsemu temu pa se predrzne katoliški župnik nam naprednjakom očitati zvezo z Nemci.

No, župnik Nemanič jih je za svoje nesramnosti tudi od priprostih svojih faranov moral prav krepke čuti: »Kadar homo kmetje tako rejeni, kot gospodje duhovniki, potem se nam bo dobro godilo,« zaklical je preprost domačin in prav je imel. Župnik, ki je med shodom s svojimi trabanti tako samozavestno prikorakal, jo je moral med splošnim smehom svojih faranov ravno tako klaverno odkuriti. Kmetje se niso dali motiti in so z navdušenjem sledili lepemu govoru kandidata Gangla. In vsi so bili prepričani, da je edini mož, ki jih bo mogel v državnem zboru uspešno zastopati, ENGELBERT GANGL, deželni poslanec v Idriji.

Učenik in njegovi namestniki v Beli Krajini.

Porodil se je on, ki ga je vse človeštvo težko pričakovalo; kajti le v njem je videlo svoje odrešenje.

To je bil naš najvišji učitelj Jezus Kristus. Učil je nauke, ki si ohranijo veljavo do konca sveta. Vsak pošten zemljan ga je spoštoval in je živel po njegovih naukih.

Že en sam nauk: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« nam jasno priča o njegovi blagi duši in njegovih plemenitih naukih.

Ta nauk nam tudi pove, čemu se je učlovečil. Prišel je zato na svet, da bi nas združil v bratski slogi in ljubezni. On je hotel, da živimo med seboj kot pravi bratje — sinovi in hčere enega očeta, ki kraljuje v nedosežnih višavah nad nami.

Ali ni to plemenita želja?

Vsakdo bi pričakoval, da bo žel za hvalo za lepe nauke. — A ni bilo tako.

Preganjali so ga, ker je odkrito povedal, da smo vsi enaki.

In še celo med njegovimi apostoli je bil eden, ki ga je izdal. Porodila se je v Judeževem sreču pohlepna želja po denarju.

V duhu je štel srebrnike, ko je stopal z izdajskimi nameni k velikim duhovnom in pismarjem.

Za trideset srebrnikov je ta izrodek človeštva prodal svojega učenika.

Nedolžen je trpel. Učil je nauke, ki ve-

ljajo vsem narodom vseh časov. To je sam najlepše potrdil, ko je rekel: »Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle.« On je dobro vedel, da bo vedno tudi v poznejših časih živelo nekaj ljudi, ki bodo spoznali vrednost teh naukov; da si jih bodo vtisnili globoko v srce ter bodo živeli po njih.

Tem naukom je posvetil vse svoje življenje, in s smrtjo na križu jim je pritisnil pečat neminljivega spomina.

Da bi se vsi njegovi nauki ohranili nepokvarjeni, je ustanovil svojo cerkev.

Poslal je apostole po vsem svetu, naj bi učili ljudi ljubezni in bratstva.

Nekaj časa so njegovi nasledniki res užili nepokvarjene nauke, in tudi sami so živeli po njih, ker so vedeli, da veljajo tudi njim.

Poglejmo pa dandanes!

Ali niso današnji nasledniki Kristusovi pravi nasledniki Judeža? Le opazujte jih, kako tekmujejo med seboj, kdo si bo pod krinko vere pridobil več denarja, in kdo bo zasejal med sosede večje sovraštvo!

Čemu so zidali cerkve včas, a čemu jih sedaj?

Nekdaj je bila cerkev svetišče, kjer se je ljudstvo zbiralo, da počasti svojega stvarnika. In duhovnik je lepo raztolmačil Kristusove nauke svojim zbranim ovčicam ter jim je vlil tolažbo v njihova koprneča srca.

Ali je tudi sedaj tako? — Ne!

Ljudstvo pride v cerkev z blagim namenom, da bi molilo svojega stvarnika.

Vsakdo zaupljivo upira oči v križ, na katerem visi naš Odrešenik. Njegov namestnik pride na prižnico, pa ne zato, da bi s Kristusovimi nauki vlil tolažbe v koprneče srce zemeljskega trpina; mesto da bi blažil prepir med sosedi, pa seje med nje razdor in sovraštvo.

Ali zasluži tak duhovnik biti namestnik Kristusov?

Ali je bila pridiga črnomaljskega župnika v nedeljo — 18. septembra 1910 — tolažilo trpečim srcem? Ali so bili to nauki Jezusa Kristusa?

Kdor je bil navzoč, si bo prav lahko odgovoril na to.

Naša cerkev je zgrešila svoj cilj. Ona ne izpolnjuje tiste svete dolžnosti, ki jo ji je naložil njen ustanovitelj.

Duhovščini je več politika, kakor Kristusovi nauki. Za vse imajo dovolj časa, samo za cerkvena opravila ne.

Le pomislite: »Telesna dela usmiljenja!« Tu slišimo tudi: »Mrličke pokopavati.«

Naj gre kdo k črnomaljskemu kaplanu Cerarju ter naj ga vpraša, če mu je znan ta stavek?

Če bi bil kaplan odkritosrčen, bi moral povedati tudi število mrličev, ki jih je pozabil iti pokopat z izgovorom, da ni vedel, da je pogreb.

Gospodin kaplan, ali želite podrobno-sti? Le deset božjih zapovedi naj omenim.

Kako lepa je ta: »Ne želi svojega bližnjega žene!«

Bogve, če jo pozna tudi župnik Kurbinek?

Daleč jo je že zafurala naša častita duhovščina. Zato se ni čuditi, če vera peša. Če duhovnik ne živi tako, kakor je učil Kristus, kako naj mu potem kdo še kaj verjame?

Politični pregled.

Deželni zbor kranjski.

V sredo se je sešel deželni zbor. Ker je bil glavar pl. Šuklje bolan, je sejo otvoril njegov namestnik baron Lichtenberg in sicer v nemškem jeziku. V kranjskem deželnem zboru, kjer imajo slovenski klerikalci absolutno večino, je torej še vedno nemški jezik na prvem mestu. Takoj v prvi seji je prišla na razgovor nepotrđitev Ivana Hribarja za ljubljanskega župana in razpust občinskega sveta ljubljanskega. Znano je še, kako so se klerikalci trkali na prsi, češ, mi bomo pozvali vlado na odgovor, mi bomo zahtevali pojasnila, zakaj je vlada storila tako vnebovpijočo krivico. Ljudje, ki poznajo klerikalce, niso tem širokoustnim besedam prav nič verjeli. V sredo se je izkazalo, da so prav imeli. Tisti klerikalni junaki, ki so še nedavno grozili vladi zaradi ljub. občine, so sklenili v sredo tole ponižno resolucijo: Deželni zbor obžaluje, da je prišlo do suspendiranja mestne uprave in z željo, da se mestna avtonomija čim prej zopet vzpostavi, prehaja deželni zbor na dnevni red. Klerikalci vedno kriče, da so najhujši nasprotniki vlade, ta pohlevna resolucija pa dokazuje, da žive z vlado v najboljšem prijateljstvu. Sleparji javnosti! Predlog narodno-naprednih poslancev, da se vladi izreče popolno nezaupanje, ker je zagrešila s svojim postopanjem očividno kršenje zakonito zajamčene občinske avtonomije in je obenem kaznovala državnega poslanca, zato, ker ji ni po volji, je bil z glasovi slovenskih klerikalcev in Nemcev odklonjen. Tu se je zopet pokazalo prijateljstvo, ki veže naše klerikalce in Nemce. — Poslanec Gangl je stavil interpelacijo glede povrnitve škode, nastale zaradi takozvanih »grabelj«, ki ustavljajo po Idriji plovljeni erarični les. Ker je dokazano, da je temu vzrok država sama, ki ima ob drugih prilikah in drugim nasproti vedno dovolj denarja na razpolago, tukaj pa, kjer sama škodo provzroči, nič ne stori, zato zahteva poslanec Gangl in z njim tudi drugi narodno-napredni poslanci, da vlada nemudoma reši zadevo tako, da pridejo prizadeti prebivalci mesta Idrije do povrnitve po povodnji provzročene škode. — V sredo popoldne in v četrtek dopoldne se je razpravljalo o novem volilnem redu za mestno občino ljubljansko. Pri tej razpravi se je izvršilo vse tako, kakor so se klerikalci že prej dogovorili z Nemci in z vlado. Vsi predlogi, pa če še tako na-

sprotujejo ljubljanskim volilcem, so bili s klerikalnimi in nemškimi glasovi sprejeti. Pri tej obravnavi so pa klerikalci tudi dokazali, da so **skrajno nevedni ali pa skrajno neumni**. Ko je dr. Tavčar in pozneje dr. Triller omenil, da duhovščina zlorablja cerkve v politične namene, so se delali klerikalni poslanci silno ogorčene, češ, da je to laž. Posebno velik jezik sta pri tem imela dr. Šusteršič in prof. Jare, to je tisti dr. Šusteršič, ki je samo s pomočjo cerkve zlezal na površje, in tisti Jare, za katerega se ravno v sedanjem času dela po vseh dolenjskih cerkvah. In ta dva človeka se drzneta zahtevati imena dotičnih popov, ki po cerkvah politizirajo! Ali sta tako neumna, da ne vidita, kar vidi vsa dežela, ali sta pa tako zlobna, da hočeta utajiti resnico, ki je znana vsakemu otroku! Klerikalni poslanci, ki so trdili v deželni zboru, da duhovščina v cerkvah ne politizira, da ne izrablja cerkve v politične namene, tisti poslanci so **največji sovražniki resnice**. — Deželni zbor nekaj dni ne bode zboroval. K prihodnji seji bodo poslanci pismo povabljeni.

Štajerski deželni zbor.

V zadnji številki »Slovenskega Doma« smo že pisali, da je štajerski deželni zbor najbrž obsojen na smrt. Prerokovanje se je hitro uresničilo. V nedeljo je bilo zasedanje zaključeno in poslanci so se vrnili na svoje domove. Nastane vprašanje, koliko so poslanci v času zasedanja koristili svojim volilcem. Slovenski kmetje na Štajerskem so bili svojih poslancev tako veseli, kakor da bi jim bili res že preskrbeli velikanske podpore. Saj so pa bili slovenski klerikalci tudi zelo pridni. Stavili so na stotine predlogov in prošenj, kar so vestno zapisali v klerikalne liste, da bi nasuli svojim volilcem peska v oči. Klerikalni poslanci so prav dobro vedeli, da njihovi predlogi nimajo prav nobene vrednosti, vedeli so, da igrajo komedijo, in da ne bodo svojim volilcem koristili niti za en vinar. Ampak klerikalni poslanci so si mislili, naš kmet hoče biti nafarban, zato ga pa farbijmo! In kakor so bili ti predlogi slepilo, ravno takšno in še hujše slepilo je obstrukcija sama na sebi. Klerikalni poslanci so kričali, da se jim gre edinole za koristi slovenskega kmeta, pri pogajanjih z Nemci so pa jasno dokazali, da jim ni prav nič za slovenskega kmeta in za njegove koristi, ampak jim je samo za to, da dobijo v svojo pest — slovenske učitelje. Samo za to se jim je šlo, kajti klerikalci so bili odnehali že od prav vseh zahtev, samo to so še zahtevali, da se loči štajersko šolstvo v slovenski in nemški del, da bi na ta način dobili nad slovenskim šolstvom izključno oblast slovenski klerikalci. Ako pomislimo, da ni klerikalizem nikdar naroden, da bi se torej šolstvu pod vlado slovenskih klerikalcev ne godilo v narodnem oziru prav nič boljše, kakor se mu godi pod nemško komando,

potem moramo imenovati obstrukcijo slovenskih klerikalcev naravnost hudodelstvo na slovenskem narodu. Vsled klerikalne politike bo imel slovenski kmet na Spodnjem Štajerskem ogromno škodo. Ko bo to škodo čutil na lastni koži, tedaj bo tudi spoznal, ali je bila politika njegovih poslancev dobra ali ne.

Delegacije.

Dne 12. oktobra so sklicane delegacije. Takrat se zberejo avstrijski delegati, da se posvetujejo o zelo važnih zadevah, ki se tičejo Avstrije in Ogrske. Kranjsko deželo bo zastopal dr. Šusteršič. Posvetovanja bodo zelo važna, kajti šlo se bo edinole za žepe davkoplačevalcev. Delegati se bodo posvetovali pred vsem o izdatkih, ki jih plačujemo za vojaštvo. Posvetovali se bodo tudi o tem, kdo naj plača 289 milijonov kron, ki jih je država porabila takrat, ko je poslala vojake v Bosno in Hercegovino. To so tako ogromni izdatki, da se človeku ježe lasje, ako pomisli, da bo moral vse to plačati avstrijski davkoplačevalec. Vlada pa bo najbrž zahtevala tudi za leto 1911 novih milijonov. **Pri tej priliki se bo videlo, kam se bo obrnil zastopnik kranjske dežele, ali se bo obrnil na stran davkoplačevalcev, ali se bo obrnil na stran vojnega ministra, ki zahteva te ogromne milijone. Pokazalo se bode, ali je dr. Šusteršič vladen hlapec, ali je zastopnik slovenskega naroda.**

Revolucija na Portugalskem.

Dne 1. svečana 1908 je bil v Lisboni ubit portugalski kralj Karlos in njegov starejši sin. Takrat so listi pisali, da je padel kralj Karlos kot žrtev svojega ministra Franka, ki je grozovito odiral državo. Kralj Karlos je odobril vsako Frankovo lumparijo, zato so se na njem maščevali lisbonski meščani. Franko jim je ušel na Francosko. Karlosov naslednik je postal njegov mlajši sin Manuel. Portugalci so upali, da pridejo z novim kraljem tudi boljši časi v deželo. Toda zmotili so se. — Druginja je tako strahovito naraščala, da so ljudje v pravem pomenu besede stradali. K revoluciji je v izdatni meri pripomogla tudi duhovščina. Kakor pri nas, uživa duhovščina tudi na Portugalskem neomejene pravice. Postave so za vse druge ljudi, samo za duhovnika ne. Ko so bile meseca avgusta volitve, je duhovščina na najbrezvestnejši način hujskala proti vsem onim, ki niso hoteli voliti klerikalnih kandidatov. Duhovniki so strašili zakonske žene, da bodo mesto otrok rodile krote in kuščarje in druge take gnusne živali, ako njihovi možje ne bodo volili klerikalnih kandidatov. Tako hujskanje je seveda rodilo sovraštvo do duhovščine in do vlade, ki je podpirala in podpihovala brezvestne duhovnike. Še bolj pa je bilo portugalsko ljudstvo razjarjeno, ko so se dne 21. avgusta spuntali klerikalni kolovodje, ki so hoteli postaviti na čelo vlade tistega Franka, ki je moral leta 1908 be-

žati iz domovine. Portugalsko ljudstvo je zlasti nevoljno tudi na samostane, ki si kupičijo ogromne zaklade, ljudstvo mora pa stradati. Enkrat pa je vsake stvari konec in tako je tudi konec potrpežljivosti portugalskega naroda. Ker mu neče pomagati vlada, pomagati si hoče narod sam. V torek popoldne proti drugi uri se je nenkrat oddalo 21 streliv iz topov bojnih ladij, zasidranih pred lisabonskim pristaniščem. Prebivalstvo je hitelo radovedno na ulice, kaj to pomeni, deloma pa je ostalo pri oknih. Zvonovi po lisabonskih cerkvah so začeli zvoniti, iz pušk so se začeli streliti, revolucija je že izbruhnila. Teh 21 streliv je bila napoved izbruha. Takoj je bila od strani portugalske vlade mobilizirana lisabonska policija, ter je tudi takoj nastopila proti upornikom. Uporniki so imeli pripravljene bombe in tudi vojaštvo, ki je bilo res komandirano proti revolucionarjem, je že takoj iz vsega početka prestopilo skoraj do polovice v nasprotni tabor. Vnel se je oster in dolgotrajen boj, v katerem je padlo zlasti mnogo častnikov, kajti skoraj vsi višji častniki so stali na strani kralja in stare vlade. Revolucionarji so že takoj iz vsega početka zasledovali načrt, predvsem polastiti se glavnega mesta, pridobiti Lisabono v svojo pest, polastiti se obenem tudi kraljeve osebe in šele potem pritisniti na provinco in deželna mesta, da se na ta način revolucija tem sigurneje posreči. Zlasti so tudi vedeli revolucionarni voditelji preprečiti vse stike z inozemstvom ter preprečiti tudi, da ni o pripravah zaznala ničesar Angleška, ker so se bali angleške intervencije. Na podlagi zvezne pogodbe med Portugalsko in Angleško bi namreč morala Angleška pri tem položaju na vsak način priti Portugalski na pomoč. Zaradi tega pa so tudi revolucionarji pretrgali že prej vse zveze med Lisabono in provinco. Revolucionarno vojaštvo je obkolilo v velikem krogu Lisabono ter preprečilo vsak vhod v mesto in vsak izhod iz mesta. Korespondenti tujih listov so z nevarnostjo za svoje življenje ušli v najetih avtomobilih in z velikimi žrtvami najetimi čolni skozi vojaško vrsto, da so mogli potem večinoma s pomočjo brezzičnega brzvoja poslati svojim listom prva poročila o izbruhu revolucije. Šele po proklamaciji republike in potem, ko bo dežela že popolnoma pomirjena, ko bo tudi vojaštvo v provinci že pridobljeno popolnoma za revolucionarce ali v nasprotnem slučaju vdušeno, namerava revolucionarni komite dovoliti zopet popolnoma neoviran promet z inozemstvom. Zaradi tega se pa tudi ne da natančno določiti, kaj se v tem času godi v Lisaboni ter si vesti glede teh dogodkov tudi zelo nasprotujejo. Zadnje vesti iz Lisabone se glase, da je prebivalstvo sprejelo z velikim navdušenjem proklamacijo republike. Na ulicah so se vršili ganljivi prizori. Vojaštvo in meščanstvo se je bratilo med seboj, klici: „Portugalska je sedaj prosta! Živela portugalska republika!“ so se slišali. Balkoni republi-

kanskih voditeljev so bili zvečer razsvetljeni. Revolucija na Portugalskem je ostala zmagovita. Glavnega mesta Lisabone gospodarji so revolucionarji. Kakor se posname iz vseh vesti, je tudi provinca popolnoma na strani republikanske ideje in prebivalstvo simpatično pozdravlja novo ustavo in novo obliko portugalske države. V Madridu in na Španskem sploh so vesti o portugalski revoluciji napravile velikanski vtisk. Vlada se boji, da bi ne nastale iz tega tudi posledice na Španskem. Policija je vsa na nogah in neprestano patrolira po ulicah, ministrski svet je v permanenci, vojaštvo je konsignirano. Mornarski poveljnik je dobil ukaz, da odpotuje z večjim številom križark pred Lisabono.

Dolenjski novičar.

d Iz Družinske vasi pri Beli cerkvi. Okrog 400 ljudi se je udeležilo preteklo nedeljo volinega shoda v gostilni g. Zorkota. Da res spozna ljudstvo tudi na deželi odlična moža, državna poslanca Ivana Hribarja in deželnega poslanca Engelberta Gangla, je razvidno iz tega, da so prišli rodoljubi iz Škocijana, Šent Jerneja, Mokronoga, Metlike ter Bele cerkve. Z jasnimi dokazi se je ljudstvu slikalo življenje klerikalcev ter jarem našega odvisnega kmeta. Višek zanimanja pa se je zbudil, ko se je z resničnimi vzgledi slikalo delovanje črnih sukenj v govorih gg. Mraka, Zorkota st. in mlajšega, Majzelja ter sosebno Belokranjca Dačo Makara. Zadobili smo veselje do novega življenja. A kaj pomaga, ko smo bori dolenjski gospodarji še vkovani v verige nasilnega klerikalizma in ko marsikateri še veruje laskavim besedam vedno silnih gosopdov, ki ne delajo za nič drugega, kakor za svoje potrebe. Sveta vera jim ni nič mari, imajo jo samo na jeziku. Mi kmetje pa jim vendarle polnimo njihove prostorne bisage. — Izposodila si je naša dežela 10 milijonov kron, vsled česar smo čuli od klerikalcev nebroj obljub v odpono težkemu življenju. A kaj so ti storilci, da bi izkopali deželo iz dolga — naložili so davek na zemljišča od 40 na 70% v pokritje dolga. Plačaj na leto 100.000 kron obresti, a kje vzeti denar? Plačujejo naj bogati denarni zavodi in kapitalistična podjetja, pa tega ne marajo klerikalci. Rajši vidijo, da kmet lakote pogine, kakor pa da bi bogati denarni zavodi in pa velike tovarne plačale nekoliko več davkov. Klerikalci so spremenili ime svoje stranke v ljudsko, da bi si na zvijačen način pridobili več pristašev, kmetu pa so naložili še večja bremena. Predočuj si, ubogi kmet, 400 milijonov kron za vojaštvo, puške topove in za razne vojaške parade. In za vse te velikanske izdatke klerikalni poslanci vselej z veseljem glasujejo in nič ne pomislijo, da mora to plačati kmet s svojimi davki. Naši sinovi so pri vojaki po tri

leta, med tem ko bi jih mi krvavo potrebovali doma. Vojaška služba se mora na vsak način skrajšati. Delavca niti za drag denar ne moreš dobiti. Kje vzameš denar? Zidati moraš šole in plačevati učiteljstvo, ker tako zahteva država. Geslo naj bodé: zidaj država šole sama in plačuj tudi sama učiteljstvo. Mesto da plačuje toliko milijonov za vojaštvo, naj plača nekaj milijonov za učiteljstvo. Spreobrnila se je duhovščina ter hoče postati večji prijatelj gospodarjev, toda le vsled tega, ker te hoče imeti za farovškega sužnja. Belokranjski kmet, pomisli tole: Idrijski delavci in mali posestniki so si izvolili za deželnega poslanca Engelberta Gangla, ker so mu bolj zaupali kakor duhovniku. In ti dolenjski kmet se boš pustil osramotiti po idrijskih delavcih in boš volil farovškega petoliznika?! Če zaupajo Ganglu idrijski delavci, ki ga najbolje poznajo, ker žive skupno z njim, potem mu lahko zaupaš tudi ti, dolenjski kmet, saj Gangl je tvoj rojak, ki bo vedno delal v korist kmečkega stanu. Zato pa proč s farškimi kandidati. Gangl mora zmagati, zato na delo kmetje, od sosedu do sosedu, od vasi do vasi. Pogum in ne ustrašite se!

d Iz Semiča. Cerkev za politiko in kmetijstvo. V nedeljo, dne 2. t. m., je naš župnik v pridigi podučeval, koga smemo voliti. Rekel je: Dragi moji! Bližajo se volitve, in kakor veste, imamo katoliškega kandidata, deželnega poslanca profesorja Jarca. Ponujajo nam pa tudi Gangla, ki je naš nasprotnik ter hud liberal. Prosim vas, dragi moji, volite kot kristjani, volite profesorja Jarca! Pazite, kdo vam bode podpisal glasovnico. Isto je govoril na žegnanju pri Sv. Mihaelu, samo da je zraven volitev govoril tudi o umetnem gnojenju. Kmetje res kmalu ne bomo vedeli, ali je cerkev za politično in kmetijsko razlaganje, ali za božjo besedo. — Gosp. župnik, ne delajte se še bolj smešnega kot ste. Kar nas je volilcev, smo že stari 24 let in vemo razložiti, kaj je prav in kaj ni prav. Zato pa bodemo enoglasno volili Gangla in ne Jarca! Kajti hočemo imeti poštenega moža, da nas zastopa v državnem zboru, in ne opravljivec kot je Jare. Kajti spoznali smo ga na shodu dne 14. avgusta, kakšen mož da je. Mislili smo, da je kakšen branjevec in ne deželni poslanec in odbornik. Proč s takimi koritarji, ki samo pri drugih vidijo troho, a sami so skozinskoz gnili tako, da se jih človek mora izogibati kot gobavcev. Torej vedite, deželni mlinarji, Lampe in drugi, da Belokranjci nismo več taki bojzljivi, kot se je Lampe izrazil lansko leto meseca avgusta v nekem zdravilišču v Istri. Ob tisti priliki je Lampe takole govoril istrskim duhovnikom: »Znati morate, tako kot mi. Pri nas je kmet tako neumen, da če le črno suknjo vidi, pa takoj leti roko poljubiti. S takim kmetom naredimo, kar hočemo. Zato je tudi naša stranka tako močna. Saj ako bi naš kmet malo bolj sprevidel,

godilo bi se nam ravno tako, kot vam po Istri.« O, Lampe! Tvoje zadnje besede se gotovo uresničijo. Tudi kmet se bode spametoval in bo razbil vaša korita. Mi hočemo biti svobodni in neodvisni od vas, ki ste samo zato na svetu, da nas derete. In zato bodemo oddali 18. oktobra glasovnice glaseče se na ime: Engelbert Gangl, deželni poslanec.

d Iz Semiča. Dne 3. t. m. smo imeli za malo časa čast videti g. Jarca. Ravno opoldne se je od Toplice prifural v farovž. Po farovžih prosi župnike, naj s prižnic zanj agitirajo, kar bodo seveda tudi storili, da bo zmagal njihov farovški kandidat. Čuje se iz farovža, da bo g. župnik poslal svoje odposlance, ozir. lovec po fari, da podpisajo glasovnice za Jarca. Če kateri pride in vas vpraša po glasovnici, mu pokažite vrata. Kmetje, naša lastna korist nam veva, da se vržemo z vso silo v boj. V tem volilnem boju pokažimo, da se ne pustimo za norca imeti od ljudi, ki jih moramo vzdrževati, mi, kmetje. Poglejte, kako žive po farovžih in potem pomislite na svojo revščino. Ali mislite, da vam bodo ljudje pomagali, ki tako grofovsko živite na račun naših žuljev. E, kmetje ne bodite tako neumni. Če bi ti farovški ljudje delali za nas, potem bi se ne pehali tako kakor se v resnici pehajo. Ali oni delajo za svoje žepce, za svoje malhe, za svoje potrebe, zato tako delajo in pritiskajo na vas, da volite njihovega kandidata. Kmetje, delajte zase, ne za farovž, ki ima vsega dovolj! Zato pa na dan volitev vsi na volišče z glasovnicami, na katerih naj ne bo zapisan farovški kandidat, ampak kandidat kmetov, Engelbert Gangl, deželni poslanec.

d Veliki Cerovec. G. Cimermančič nam v »Slovencu« brzojavno odpoveduje svoje prostore za nameravani shod posl. Gangla. Bilo bi pač dobro, da nam zaupniki v prihodnje ne priporočajo takih figamoz, ki jim zleze srce v hlače pred vsako črno kuto. Sicer pa se klerikalci preklicano motijo, če mislijo, da nam s takimi zahrbtnimi intrigami zamašijo usta. S tem le dokazujejo, da se bojijo resnice. Resnica pa mora na dan, če nam taki in slšni figamozje tudi stokrat odpovedo svoje prostore. — Cimermančič je lastnik gostilne »pri Zajcu« na Gorjancih. Vsekakor tega figamozu tem potom prav toplo priporočamo potujočemu naprednemu občinstvu, ki se sleer kaj rado ustavlja pri njem.

d Shod v Žabji vasi. Preteklo nedeljo je bil pri nas shod, na katerem se je volilcem predstavil kandidat E. Gangl. Njegovemu govoru so volilci sledili z vidno pozornostjo. Baval se je pred vsem s politiko, kakršno uganjajo naši klerikalci doma in na Dunaju. Klerikalci delajo vedno tako, da je več davkov. Njim ni nič mar ljudstvo, njim je samo za to, da so njihovi žepi polni. Vedno vpijejo, kako so proti vladi, pa vendar vse dovolijo vladi, kar ta hoče. Državni poslanec Ivan Hribar je opisoval klerikalne škodljivce. Klerikalni kolovodje delajo

ogromne dolgove zato, da nasitijo nekaj svojih požrešnih ljudi, dolgove pa bo moralo plačati ljudstvo. Gospod posl. omenja neumne avstrijske zunanje politike, ki vodijo politiko samo tako, kakor jim je naročeno iz Berlina in ki je vedno taka, da imamo Slovani velikansko škodo. Končno priporoča zborovalcem, naj volijo vedno zavedne in odločne poslance, da pride tudi slovenski narod do veljave in da se razbijejo nemške nakane ob naši zavednosti in vztrajnosti. — Zborovalci smo se razšli v zavesti, da nas bo E. Gangl stokrat boljše zastopal na Dunaju, kakor pa prof. Jarc. Pomislimo samo, da je Gangl popolnoma neodvisen, profesor Jarc je pa odvisen od duhovščine in od vlade. Gangl bo vedno lahko nastopal kot ljudski poslanec, Jarc pa bo moral delati tako, kakor bo prav za duhovščino in za vlado, če tudi zaradi tega ljudstvo lakote pogine. Naša dolžnost je, da napnemo vse sile, da zmaga naš kandidat Engelbert Gangl. Kmetje, ne bojte se nikogar! Volite tako, kakor vam veleva razum. Dne 18. oktobra vsi na volišče z glasovnicami, na katerih naj bo zapisan Engelbert Gangl, deželni poslanec.

d Iz Adlešič ob Kolpi. Srečna Bela Krajina, kako te povsod farbajo Jarc in njegovi priganjači! Nismo vedeli, da znajo ti ljudje tako slepiti ljudstvo, če bi tega ne bili slišali na lastna ušesa dne 18. m. m. na Jarčevih shodih v Preloki in v Gribljah. Kaj sta nam Jarc in Adlešič vse obljubovala! O srečni časi se ti bližajo Belokranjec, kajti Jarc ti bo iz tvoje Belekrajine napravil nebeški paradiž. Vidiš, dragi Belokranjec, koliko si zaslužil pri gradnji bolokranjske železnice, ki je stekla po tvoji domovini dne 1. oktobra 1910, kako boš zdaj lahko izvažal vse svoje pridelke za drag denar v mesta in za vse to se imaš zahvaliti samo svojim klerikalnim poslancem, ki so ti obljubili, da bo stekla belokranjska železnica 1. oktobra 1910. Zdaj vidiš, da je vse res, kar ti klerikalni poslanci in njihovi priganjači po farovžih obljubijo. Zato pa nikar ne dvomi, da bi se ne zgodilo tudi to, kar ti zdaj obljubuje Jarc in njegova garda. Le kar lepo verjemite, Preločani in Gribljčani, da vam bo Jarc v najkrajšem času napravil vodovod, da vam bo nakupil velikih bikov in velikih mrjascev, kakor je obljuboval, povrh pa bo še vsakemu kmetu enega jarca navrgel. Verjemite tudi, da bo Jarc prekopal vse cestne klance od Preloke pa do Črnomlja, da bodete lažje vozili ovsene in pšenične pleve na belokranjsko železnico, ki tako lepo žvižga po naših krajih. Za Gribeljčane pa je Jarc že naročil lep močan železen most, ki se bo že te dni pripeljal po belokranjski železnici. Jarc je nam tudi obljubil, da bomo lahko zajce pobijali kakor muhe, samo tega nam ni povedal, če s kamnom ali s palico. In končno nas je za božjo voljo prosil, naj oddamo svoje glasove njemu, ker je že do zdaj toliko dobrega storil za Belokrajino zlasti z belo-

kranjsko železnico, pri kateri smo mi Belokranjci že toliko zaslužili. Ampak Jarc naj ve, da smo mi svobodni možje, da se takim ljudem ne damo več farbati in da Jarca ne bomo volili. Zdaj nam obljubuje zlate gradove, če bi bil pa izvoljen, bi delal samo za fajmoštre, za škofe, za tiste visoke ljudi, ki nikdar nič ne delajo, ki pa imajo kljub temu ogromne dohodke zato, ker kmet za nje dela. Jarc bo delal tudi na to, da kupi država nove kanone, nove puške in nove vojne ladje, kar bo stalo milijone in milijone denarja, katerega bo moral pri davkih plačati kmet. Takega poslanca mi ne maramo. Zato pa kmetje, delajte na to, da zmaga naš kandidat, da zmaga naš rojak Engelbert Gangl.

d Belokranjski dušni pastir. Kje so tisti zlati časi, ko so bili duhovniki res dušni pastirji? Ni jih več! Poglejte, dragi prijatelji, in kmalu boste spoznali, da imam jaz prav. Po čem hrepeni črnomaljski župnik Kubinek? I — po čem neki — saj ga vsi dobro poznamo. On hrepeni po sodčku dobrega vina in po kaki lepi mladi vdovi. A on hrepeni tudi po denarju. Prigodil se je slučaj, da je zaračunal za neko poroko 14 kron 20 vin. Vem, da si mislite: »Ja, saj jih je zaslužil!« ali pa: »saj to ni mogoče!« Ne tako, dragi moji. On ni imel drugega opravila, nego da je trikrat oklicel ter napravil oklicni list. Poročil pa ni on in za to si je zaračunal 14 kron 20 vin. Drugi župnik pa je računl za oklice in poroko 7 kron 36 vin. Ljudstvo, spoznaj svoje dušne — boljše rečeno — nočne pastirje, kajti njim ni mar tvoja duša, pač pa tvoj denar!

d »Domoljub« in Belokranjeci. V Beli Krajini se jasni. To priča sledeče pismo: Gospod urednik »Domoljuba«. Oprostite, če bi se čutili razžaljenega zaradi teh par besedi, katere vam tukaj navedemo. Z velikim veseljem smo vsikdar prejeli vaš list, in tudi že več let smo naročniki vašega lista in pristaši »SLS.« Oglejmo danes list, list »Domoljub«, kako se vede. Iz vašega lista je danes čitati proti vsaki osebi, katera vam ne služi, katera se vam ne klanja, katera noče trobiti v vaš politični rog, proti vsaki taki osebi sejete danes sovražstvo, prepir, obrekujete bolj ko steklega psa. Navedemo naj samo slučaj, kako se obnašate napram našemu rojaku, našemu sosedu Belokranjcu, gosp. E. Ganglu. Gospodje okrog »Domoljuba«, pomislite, da je nam Belokranjecem dobro znano, kaj je E. Gangl. Njegov oče, Leopold, je bil izučen obrtnik; nadalje se je bavil s poljedelstvom, katero je po svoji smrti zapustil sinu Engelbertu, možu dela. Zdaj pa vzemite v roke št. 39. »Domoljuba«. Tukaj se vidi, kako napadate, kako se lažete, z vsakovrstnimi psovkami obsipavate našega vrlega rojaka Belokranjca. Vi pišete, da liberalno časopisje laže, da je liberalni kandidat Gangl domačin, Dolenjec. Mi pa pravimo: ne liberalno časopisje, ampak

vaš »Domoljub« laže, ko trdi, da Gangl ni naš rojak. Zato prosimo, da dopis v št. 39. »Domoljuba« popravite, in da resnico objavite, da je Gangl Dolenjec, Belokranjec. Ako tega ne storite, imenujemo vas in vaš list lažnika, hinavca in obrekovalca. S tem vašim dopisom hočete nas Belokranjce postaviti v temo. Vedite pa, da ne bomo rekli, da je črno, o čemer smo prepričani, da je belo. Če pa res ne veste, kaj je resnica, povprašajte deželnega glavarja Šukljeta. On vam bo povedal, če mu je sploh kaj za resnico, da je oče g. Gangla dobro znan Belokranjec, in da je bil njegova — Šukljeta — glavna opora in je imel del zasluge na tem, kar je g. Šuklje dosegel. Če je Šuklje poštenjak, potem vam bo potrdil, da je naš kandidat E. Gangl rojen Belokranjec, da je naš rojak, o katerem smo prepričani, da bo bolj delal za nas kmete, kakor pa kakšen Jarc.

Več Belokranjcev, dosedaj še naročniki vašega lista.

Pripomba uredništva: Belokranjeci! V sedanji volilni borbi ste dovolj spoznali lažljivost »Domoljuba« in lažljivost klerikalcev. Zato pa vrzite lažnjivca čez prag in naročajte »Slovenski Dom«! Delajte neutrudno, od soseda do soseda, od vasi do vasi, da zmaga vaš rojak, da bodete imeli na Dunaju zastopnika **Belokranjca, Engelberta Gangla!**

d Z Vač. Pravo šibo božjo imamo na Vačah v osebi našega kaplana. V obrekovanju in denunciranju se mu gotovo na Kranjskem ne dobi para. Svoje politične nasprotnike bi gotovo vse postrelil, ako bi ne bilo ječ, saj greha itak ne pozna. Kradi čast in ugled, laži in denunciraj, svojo vest pa vtopi v alkohotu! V tem leži vse njegovo delovanje. Vse to vidimo in čutimo farani, zato pa res vera peša, a ne vera v Boga ampak v zblaznele farje. Tudi župnik naš ni mnogo boljši, odkar je tukaj kaplan Majdič. Pravzaprav je Majdič župnik in on vlada v farovžu. Gospod župnik, Vas ni sram, da kaplan misli in dela mesto vas! Kaj ste letos naredili z »ajmožno«? Je prav da ste jo dali Preskerju, ki ima denar v hranilnici, ki je tudi drugače bogat, saj je kupil kar dva čukarska gvanta svojima sinoma. Zato ste pa največjega reveža prikrajšali. To je krščanska ljubezen, ki jo more razumeti le kak Majdič, nam pa ne gre v glavo j

d V nedeljo dne 25. septembra so šli naši »Čuki« v Moravče. Med potoma so splašili neko kravo, katero je gospodar komaj vlovil. To gotovo nekaj pomeni. Še krave jih ne morejo. Tudi zadnje nedeljo so se vrli »Čuki« preoblekli in šli h krščanskemu nauku in po nauku so kracali v Žapše, kjer jim le Francel postregel. Zanje se ni živ krst brigal. Pač pa ko se je prikazal kaplan, so mu zadoneli žvižgi od vseh strani. Zaničevan je ta človek od vseh razsodnih ljudi saj pa tudi ni vreden spoštovanja, ker je antikristov namestnik pa ne božji.

d **Reberškovega klavca** zagovarja zadnji „Domoljub“. Človeka, ki se je klanja in pretepanja naučil od svojega očeta, vendar ne gre zagovarjati, najmanj pa s pomočjo laži. Dva mirna fanta je napadel in enega tszko ranil s črevljarskim nožem, sedaj pa ga „Domoljub“ zagovarja. Da, da, sorta spada skupaj.

d **Naš gaspud kaplan** so nervozni. Če le Sokoli zatrobijo so vsi iz sebe. In Sokoli so tako predrzni, da trobijo vsako nedeljo. Jojmene, kakšno trpljenje je za debelo gaspudovo glavo! Ti vražji Sokoli so pa bili tako predrzni, da se niso 25. sept. čukom, ki so šli v Moravče, poskrili ali pa vsaj pred njimi poklekneli! Jojmene, kaj bo, kaj bo, svet je pohujšan in kar neče častiti naših lepih orličev!

d **Z Vač.** V zadnjem „Slov. Domu“ se je poročalo, da je katehet radi bire šolo zamarnil. Kolikor je nam znano, se to doslej še ni zgodilo in je bilo poročilo v tem pogledu napačno. Resnica nad vse! — Resnicoljub.

Z gnojem so se naši pobožni hinavei najbolj razkrinkali. Trikrat se je dobil gnoj pred kaplanijo. Dvakrat so bila menda vrata zavezana in enkrat šipe pobite. In kdo je vse to storil? Seveda »Blagajna«. Čujte! Kdo je pa nanesel enakega gnoja na prag predsednika našega »Sokola«? Mar tudi Blaganje? Razkrinkani ste! Sami ste si nanosili gnoja, sami vezali vrata in tudi šipe sami pobili, samo zato, da ste mogli nas naprednjake dolžiti. Tako je, in nič drugače! In ker vam je bilo po gnuju že dolg čas, ste ga nanegli še na prag gosp. Kozjeka. Pfuj!

Lepi Planinšek iz Kranja se je drznil imenovati Vačane — sekretarje. In vendar rad pride na Vače. Drži se seveda le kaplana in od njega se ne bo naučil lepših besed. Lepa slika je to! Enkrat je bil oče, ki je imel dva sina in oba čuka, in dve hčeri obe marinarici. Imel pa je ta oče samo enega snubača in še ta je bil kaplan. Pa je prišlo tako čudno. Bilo je takrat, ko se je brala sv. maša na Široki seti, da sta bila snubač in oče sladko ginjena. Oče je dremal za mizo in, hm, snubač pa ni dremal, hm. In, kakor je bilo lepo in kako bi še bilo, hm, vrag vedi, da ni šlo vse prav; pri oknu so zijali fantje in včasih se tudi oglašili. Oče se je zbudil in takrat je bil snubač rumen, nevesta rdeča in oče zelen. Pa se snubač odkašlja: „Ravno sva premišljevala, hm, da vas bom naredil za nadzornika čez šolo.“ — Ona: „Ta pa zna.“ — Oče: „No, zakaj pa ne; učen sem dovolj, podpisati se pa še naučim in tudi abecednik lahko kupim. Letos jo bo sto štantov.“ — Zet: „Mi imamo veliko moč. Vi boste čez teden nadzornik čez šolo.“ — In prišlo je tako, da so oče dobili veliko pismo iz kanclije. Natakneli so očala ter so svečano mrmrali: „Za nekaj velikega sem postavljen, pa sam ne vem prav, za kaj —.“

d **Telovadnemu odseku litijsko-šmartinskega »Sokola«** na Vačah so darovali:

Neimenovani gospod v Ljubljani 5 K, gosp. Seidel, Sp. Šiška 10 K in ga. Mici Spreitzer v Ljubljani 1 K. Srčna hvala! Naj bi našli mnogo posnemalcev. Na zdar!

d **Iz Sodražice.** Našo častito duhovščino navdajo strupeno sovraštvo do sokolstva. To je zopet pokazal naš župnik. Neki tukajšnji klerikalni gostilničar je kupil gramofon. Naš župnik menda še nikoli ni videl gramofona, zato si ga je šel hitro ogledat. Ko je na eni izmed plošč opazil sokolsko koračnico, je bil sveti mož kar takoj ves iz sebe. Ukazal je gostilničarju, da mora takoj uničiti ploščo s sokolsko koračnico, sicer se ne sme gramofon niti enkrat ogledati. Gostilničar je obljubil, da bo ploščo uničil, če je to storil tega ne vemo.

d **Iz Sodražice.** Sodraški odsek ribniškega »Sokola« se krasno razvija. To smo spoznali zlasti dne 25. m. m., ko je imel odsek svoj občni zbor. Zborovanja se je udeležilo lepo število mladih, krepkih fantov, pa tudi več starejših gospodov in prijateljev sokolstva. Da je obstoj našemu »Sokolu« zagotovljen, dokazuje pač najbolj to, da je imel že doslej, ko še niti ni star eno leto, sedemnajststo kron prometa. Ko smo izvolili za sokolstvo vnet odbor, smo čuli marsikakšno krepko besedo v vzpodbudo Sokolom. Obenem smo se lahko prepričali, da uspevajo tudi tista društva, pri katerih ni blogoslovljenih oseb. Zato pa pogumno naprej, mladi Sokoli, kajti hlapčevstva slovenskega naroda bo konec šele tedaj, ko bo ves narod navdahnjen s sokolsko idejo!

d **Iz Dolskega.** Dne 18. p. m. so napravile bogomile pod nekim kozolcem igro: »Najdena hčeri«. — Taka igra bi bila potrebna večkrat, ker je znano, da se mnogo bogomil izgubi, in jih je torej treba zopet najti. »Najdeno hčer« je prišlo gledat tudi nekaj »Čukov« iz Ljubljane in od Sv. Helene. Naše bogomile so bile teh fantov zelo vesele. Po igri so hoteli peti, pa nikakor ni šlo. Rekli so, da jim manjka glasov. Do zdaj nismo vedeli, da nimajo »Čuki« glasov. Igra je prinesla bogomilam precej dohodkov, zato je gospodar, ki jim je dal na razpolago prostor, pričakoval, da mu bodo povrnilo škodo, ker se mu ljudje travo pohodili. Pa menda ni bilo nič, ker se je mož tako žalostno držal. Dohodki so šli gotovo v tisto malho, ki ni nikdar polna.

d **Od Svete Helene.** Odkar imamo pri nas »Čuke«, žive nekateri ljudje, ki pravijo, da so najboljši katoličani, kaj čudno življenje. Nekateri »Čuki« vasujejo cele noči pri svojih bogomilah, pri katerih skoraj gotovo ne molijo rožnih vencev. Nedavno je moral neki »Čuk« celo brez obleke pobegniti od svoje izvoljenke, ki kmalu na to je moral zopet bežati. Mi nikakor ne odobravamo, da se brani »Čukom« in bogomilam uživati mlado življenje. Naj ga uživajo, bo vsaj več zaroda. Župnik bo potem imel še več vzroka, da bo hvalil »ču-

karijo« kot zelo koristno organizacijo. Pametni starši seveda ne bodo pustili svojih sinov k »Čukom« in svojih hčera ne k bogomilam, kajti tam se ne bo nihče navadil kaj pametnega.

d **Iz Ponikev pri Dobrem polju.** Dobropoljski »Domoljubov« dopisnik je jako imeniten in visok gospod, ali pri vsem tem ima jako puhlo in prazno glavo. Niti tega ne ve, kaj se je tukaj godilo pred dvema letoma, in še celo tega ne ve, kaj se godi zdaj. Podoben je steklemu psu, ki popada zdaj enega, zdaj drugega. Pred nekaj časom je napadel neko gostilno zavoljo vžigalic »Ciril-Methodove družbe«, kmalu potem je napadel nekega, ki mu je pa tako krepko odgovoril v »Slov. Domu«, da so se mu zmešali možgani, ki niso bili štiri tedne za rabo. Študiral in študiral je, kako bi mu odgovoril, nazadnje si je pa mislil, da je najboljšje, če pusti mizarju pri miru. Zato se je pa zdaj spravil nad mojo osebo, ali gosp. dopisunče, povem ti, da tudi pri meni ne boš dosti opravil. V zadnjem »Domoljubu« svari dobropoljske starše, da naj pazijo na svoje otroke, ki hodijo v mlin, češ, tam se bodo pohujšali, ker jim mlinar bere in razlaga članke brezverskih listov. Tu se je »Domoljubov« dopisnik prav grdo zlagal in ga zato imenujem nesramnega lažniveca. Nadalje piše klerikalni lažnik, da izposojujem knjige iz židovske bukvarne. Tudi to je nesramna laž, kajti jaz nimam nobene take knjige. Vendar pa moram biti obrekovalcu hvaležen, ker je napravil zame in zase dobro reklamo. S svojim nesramnim napadom je vzbudil med ljudstvom radovednost, in zdaj me ljudje vsak dan prosijo, naj jim posodim kako knjigo. Zato bodem moral ustanoviti knjižnico, da bodem mogel ustreči vsakemu, ki bode hotel čitati. To bode dobro tudi zate, neresnicoljubni »Domoljubov« dopisnik, ker nimaš zdaj pri posojilnici nič kronic. Prišel boš torej k meni za knjižničarja, ker jaz nimam časa in tudi nisem sposoben za to, vsled česar sem tudi prišel ob vse knjige. Plača ne bo sicer velika, ali lahko boš zaslužil za »eno ta veliko južno«. Kadar boš šel v Ljubljano v hotel »Union«.

Napadeni mlinar.

d **Iz Ponikev pri Dobrem polju.** Pred par leti se je v naši vasi izlegel mlad »Čuk«. Ponoči ob poznih urah se je začel zaletavati v zvonik vaške cerkve in s srebrnimi kronicami si je delal svoje gnezdo pri mladi zapuščeni vdovi pokojnega cerkovnika. Pa spodletelo mu je. Ker mu ni bila sreča mila, se je začel zdaj po klerikalnih časopisih zaletavati v vaške mline. Pa tudi pri mlinih, čukec, ti bo spodletelo. Sicer imaš pa toliko masla na glavi, da je najboljšje, da se nikdar ne pokažeš solncu. Če ne bo miru, ti povem še kaj več!

Ponikovčan.

d **Večno zvonjenje v Vinici.** Kadar se naš cerkovnik narska takozvanega »biksa«, takrat zvoni kar trikrat na dan pol-

dan, in to tudi posebno rad, kadar je mlaj. Viniške gospodinje so ob takih kritičnih dneh popolnoma ob pamet, ker ne morejo postreči družini vsakokrat, kadar »binglja«. Kdo je temu kriv? Jeli cerkovnik sam, ali tudi fajmošter? Hudomušneži pravijo, da pojdejo vprihodnje brez vabila v farovž na obed, ker mora ob takih dneh biti posebno okusen, da k vsaki »rihti« posebej »binglja«. Znanprej priporočamo cerkovniku, da opere bolj ušesa in odpre oči in pusti »biks«, potem bo pojenjalo večno zvonjenje v njegovi glavi, in potem gotovo tudi v zvoniku. Tako se bodo odpohili tudi zvonovi, ki so zdaj mnogokrat v nevarnosti, da se ne razpočijo.

d Iz Mokronoga. Zadnjič smo vprašali, zakaj naš gospod župnik noče obesiti firme mojstra, ki popravlja našo farno cerkev. Naš dopis ni bil zastoj, mož se je odzval, toda kako? V ponedeljek bo štirinajst dni, odkar se sveti visoko gori pod cerkveno streho, da ne more nihče blizu, napis: »M. Wodnik, Maurermeister, Obernassenfuss.« Do sedaj smo čakali, da bo mogoče občina zahtevala odstranitev tega izzivajočega napisa, saj je narodna! Ker se pa le ni nič zgodilo, morali smo mi spraviti to nesramnost v slovensko javnost. Naš trg pa in vse farane pozivljamo: ne dajte se šikanirati od g. Bukowitza na tako podel način. Sedaj lahko uvidite, kam nas pripelje njihovo gospodarstvo in kakšna je njihova narodna zavest. Pri prihodnjih občinskih volitvah zadnji mož na noge in pometite pošteno pri občinskem zastopu. Vzemite si za vzgled sosednje Šentrupertčane, ki so pokazali, kaj zmora disciplina in delo v stranki. Vam, gospod župnik, pa rečemo: Ne pričakujte od nas niti vinarja. Z našim denarjem živite, z našim denarjem popravljate cerkev, v zahvalo se hočete pa iz nas in našega naroda norčevati. Pri nas se ne oglašajte več. Pojdite raje k kranjski šparkasi, mogoče vas bo ona pohvalila za vaš junaški čin s par stotaki. Vsaj nam ne bo treba plačevati. Sicer pa še eno vprašanje, g. Bukovec! Ali ste od šparkase že kaj dobili? Ali je mogoče med šparkaso in vašo »katoliško-narodno« stranko kaka pogodba, da bodo cerkve vleklye stotake za samonemške napise? Čudno se vjema. Stolna cerkev, sedaj pa spet naša cerkev. Bravo, le tako naprej. Večji ko bo pritisk, toliko večji bo tudi odpor.

Več naprednih tržanov.

Gorenjski novičar.

g Št. Vid. »Gadji rod!« Tako je Kristus nagovoril hinavske farizeje. — »Kako morete dobro govoriti, ker ste hudobni?« Te besede so mi dale povod, da nekoliko spregovorim o šentviških katoliških poštenjakih, katerim na čelu je krščansko-katoliški župnik **Zabret**, in pa o obnemoglih občinarjih. Človek bi mislil, da tam, kjer

ima Kristusov namestnik v občinskem odboru prvo besedo za oskrbo občinskih ubogih, so brez dvoma najboljše preskrbljeni. Toda temu ni tako! Čujte, kaj se vse govori v našem toli klerikalnem Šent Vidu. Pred malo dnevi pripovedovala je neka oseba o šentviških ubogih, namreč, o onih, za katere občina skrbi, sledeče: Hiša, kjer ti reveži stanujejo, je posebno v slabem stanju. Streha je tako slaba, da povsod noter teče, in to tako, da so že vsi stropi gnili, za kar se je moralo župana Klanfarja opetovano pozvati, da je le deloma streho popravil, strop v sobi je pa kar s klanfami skupaj sklanfal. Bati se je baje, da se strop udere. Pod gnjilim stropom v sklanfani sobi stanujejo naši občinski obnemogli reveži. Gospodu očetu Zabretu pa še v farovžu ni pogodu, dasi je krasna stavba z lepimi sobami, v tistem in mirnem kraju, prav kot nekak gradič. Za to pa se je preselil v Kraljičevo hišo v dobri veri, da mu šentviški kimavci sezidajo moderno in drago palačo za nov farovž. Ah! kako tesno mora biti ubožcu pri sreči, ko vidi tu toliko razliko. Slavni in prezasluženi občinski odbor bode brezdvoma na to odgovoril: »kje dobiti denarja za boljše oskrbo občinskih revežev?« Jaz pa sodim o šentvidekih, da ni njim za politič. strankarske namene denarja prav nič škoda, marveč le samo za blage in dobrodoelne namene. Prečastiti! Mar tukaj niso dovolj še zlasti za vas razumljivo vodilo Zviličarjeve besede: »Kar hočeš, da bodo ljudje tebi storili, to tudi ti njim stori!« In pa: »Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli.« Dalje se po občini tudi govori, kako lepo znajo ti ljudje krščansko ljubezen do bližnjega v politične namene izkoriščati, ako pride kaka Jančeva hčerka iz Vižmarjev v deželno bolnico, ali pa če pride v deželno bolnico tudi kak otrok od Špelka iz Vižmarjev? — Tukaj so se pa baje lahko izdajali ubožni listi. — In kako neki je z Jakličem z Vižmarjev, ki je svojo dekle lahko s štiri do pet litrov vina na dan napajal, seveda bolniške stroške od hčera in samega sebe, se je pa baje moralo na deželo naložiti? Zabret! berite občinski volilni red in boste videli, kaj govori § 10. o onih, ki dobivajo podporo. Skrajno podlo bi bilo moč ljudstva na tako nesramen način izrabljati. Prečastiti! Tukaj tedaj vidite, kam pripelje strastna politika tudi duhovnika. Če vas je ljudska masa postavila na odborniško mesto, pa sme tudi od vas zahtevati, da postopate nepristransko in za občinke obnemogle reveže skrbite pravično. Tudi prečastiti župniki morajo biti pravični. Ako se glede stanovanja občinskih revežev v najkrajšem času vse potrebno ne ukrene, se bode zadevo tiralo pred pol. oblast. Zahtevamo, da ima tudi revež primerno stanovanje.

g Vinska trgatev »Sokola« v Št. Vidu je bila pretečeno nedeljo prav dobro obiskana. Občinstvo je mnogoštevilno posetilo prireditelj ter s tem pokazalo simpatije do

»Sokola«. Poslovili smo se ob tej priliki od bratov Sokolov telovadcev, katerih štirje morajo oditi k vojakom. Brat **Kajzelj**, tajnik »Slovenske sokolske zveze«, jim je govoril ob tej priliki navdušeno napitnico ter jih pozival, naj po dosluženih vojaških letih ne pozabijo ideje sokolstva. Lansko leto vzelo je vojaštvo »Sokolu« 3, leto pa 4 telovadce, dokaz, da se v sokolskih vrstah zbirajo krepki fantje. Pogrešamo jih med seboj, a upamo, da se vrneja navdušeni in zdravi med naše naraščajoče vrste ter jim kličemo krepki: na zdar!

g Pozabljen Slomškar. V Št. Vidu imamo malega Slomškarja **Miheliča**, ki je splošno znan kot jako slab učitelj. »Slovenski Dom« je že svoječasno poročal, kako postopa z učenci in učenkami v šoli. Vendar je pa ta možiček, ko je postal Slomškar, klerikalni šolski oblasti tako imponiral, da ga je imenovala za začasnega vodjo šentviške šole, dasi za to ni bil niti najmanj sposoben. Klerikalni člani krajnega šolskega sveta so mu celo zagotavljali, da mu bodo izposlovali, da postane definitivni vodja šentviške šole. Možiček jim je verjel in je res prosil za to mesto. Seveda so ga prezrli in ostal je podrejen učitelj, kar je ob sebi umevno, da je prav, saj za samostojnega šolskega vodjo Mihelič sedaj še ni poraben. Toda klerikalci so šli dalje in niso jenjali preje, dokler mu ni višja šolska oblast podelila dekreta kot vodja obrtne nadaljevalne šole v Št. Vidu. S tem sta mislila Klanfar in Zabret, da sta plačala zahrbtno delo Miheličevo. Toda bog pomagaj! Komaj je novoimenovani vodja **Bajec** izvedel za škodo, ki se mu je zgodila s tem, da se mu je hotelo odvzeti vodstvo obrtne nadaljevalne šole v Št. Vidu, ki je faktično združena z ljudsko šolo, je odločno reagiral proti temu. Kaj pa sedaj storiti? Ni kazalo drugega kot Bajcu poveriti tudi obrtno šolo, ker sicer bi bil Št. Vid brez šolskega vodje. In zgodilo se je tako. Žalostno je to pač za deželni šolski svet, da se da tako lepo zanos voditi od šentviških klerikalcev, a resnica je vendarle. Tu se je zopet v lepi luči pokazal gospod **Kaltenegger**: Klanfar in Zabret se smejeta, ker jima je vse dovoljeno; zgoraj omenjenega gospoda tudi ni drugega stalo, kot izdati nov dekret Bajcu. A Mihelič ima za svojo Slomškarijo in kimanje le blamažo in razveljavljeni dekret. Zdaj lahko vidi, da če bo klerikalcem le kimal, bode ostal vedno le potegnjeni Mihelič.

g Št. Vid. **Pogorel** je — pa ne kak hlev ali kozolec, ampak pogorel je župnik **Zabret** v pravdi, katero je imel z g. **Franom Cirmanom**, posestnikom v Št. Vidu, radi pokopališča. Sedaj bo zopet morai plačati vse sodne stroške. No, pa **Zabreta** to kaj malo briga, on bo pri svoji široki vesti že tako dolgo vil, da bo slednjič morala občina plačati, kakor je to nameraval pri podrti **Vovkovini**. In ti ubogi davkoplačevalci, kaj praviš na vse to? Do-

klej boš še redil razne pijavke na svojih prsih, ki te neprestano žrno in žro?

g Iz Sorške doline. Kakor se čita v »Domoljubu« (»Laziljubu«), bo belokranjska železnica tekla menda že drugo leto, in sicer po zaslugi dr. Šusteršiča in prof. Jarca. Belokranjci se bodo pa sami prepričali, da je to grda laž. Kdor iz Bele Krajine se hoče prepričati, koliko se briga g. prof. Jarc za svoje backe potem ko je izvoljen, se lahko informira v občini Medvode. Ob času volitev je nam obljuboval, da bo Soro reguliral. S tem svojimi obljubami je nas samo preslepil, da smo njega volili. Preteklo je že nekaj let, in še do danes se ni nobena Jarčeva obljuba spopolnila. Koliko je od takrat že Sora nam kmetom odnesla zemlje mimo Jarca, ve tukaj vsakdo sam. Prof. Jarc se seveda za to ne zneni, saj njemu voda nič ne vzame. Svetujemo mu, naj se nam ne prikaže več pred oči s svojo kandidaturo. To je bridka resnica, ki jo navajamo vsem zaslepljenim klerikalnim Belokranjcem v svarilen zgled. Ravno tako se pa tudi briga za nas g. A. B e l e c, vulgo »šentviški špengler«, za našo okrajno cesto iz Medvod v Škofjo Loko. Kmetje, ako res hočete, da se vam bo ali vsaj vašim otrokom bolje godilo, potem nikar ne volite klerikalcev! Ti delajo samo za farovže in pa za kanone!

Volilci novomeškega okraja!

V soboto, dne 8. oktobra t. l.
zvečer ob 6. uri se vrši
v Novem mestu v „Narodni čitalnici“
volilni shod.

V nedeljo, dne 9. oktobra t. l.
ob 7. uri zjutraj se vrši enak
volilni shod
v Mirni peči.

Po možnosti se vršita **volilna shoda** v nedeljo dopoldne v **Straži** in popoldne v **Orehovici**. — Na shodih govori deželna poslanca **dr. Ivan Tavčar** in **E. Gangl**.

Volilci, vsi na shode!

Po svetu.

Velikanski izgredi v Berolinu. Zvečer dne 26. m. m. so se primerili v severnem delu Berolina, v predmestju Moabit velikanski izgredi med štrajkujočimi delavci in policijo. Izgredi so bili tolikšni, da so bili že bolj podobni revoluciji kakor pa izgredom. Delavci so ruvali po ulicah drogove za svetiljke. Delali so gromade, jih polivali s petrolejem ter zažigali. Ko so gasilci gasili, so štrajkujoči delavci metali na nje ka-

menje, steklenice in druge stvari. Izgredi so se vršili štiri dni skoro neprestano zlasti ponoči. Ker policija ni bila kos izgrednikom, so poklicali na pomoč vojaštvo, ki pa ni nikjer nastopilo z orožjem. Bilo pa je na vseh koncih in krajih pripravljeno z nabitimi puškami, da takoj poseže vmes, ako bi prišlo do resnejših kravalov. Policija je bila oborožena z revolverji in velikimi krampi požarne brambe in sekirami požarne brambe, da v slučaju potrebe lahko takoj razbije posamezna hišna vrata ter vdere v v hiše, iz katerih bi se streljalo na policijo. Pri cerkvi protestantskih reformatorjev je prišlo do boja med policijo in izgredniki. Mnogoštevilni policaji so bili težko ranjeni. Policaji na konjih so jezdili po ulicah in razganjali množice demonstrantov. Delavci so iz neke niše streljali iz revolverjev na policijo, vsled tega je pričela streljati tudi policija iz revolverjev skozi okna v hiše in so bili radi tega v nevarnosti tudi popolnoma nedolžni ljudje, kateri se demonstracij niso udeležili. V neki drugi ulici je udrla policija za izgredniki v neko hišo, v katero so se ti pred policijo zatekli, in je razdejala celo hišo. Vsega skupaj je bilo ranjenih okoli 100 oseb. Ranjeni so bili tudi nekateri poročevalci inozemskih listov, proti katerim je policija kljub temu, da so se kot poročevalci legitimirali, jako kruto nastopala. Nekatero ceste na severu Berolina so izgledale, kakor da bi po njih hodil sovražnik. Po cestah so ležale šipe, razbiti lonci in drugo. Dognalo se je, da se je pri oknih posameznih poslopij streljalo iz revolverjev na policijo. Pri tem je bilo seveda ranjenih mnogo policajev in tudi več častnikov. Šele po štiridnevem težkem naporu se je posrečilo pomiriti razjarjeno delavstvo.

Italijanski roparji. V Kataniji so prišli trije roparji v grad baronice Diano, pretepli so služinčad in od baronice so zahtevali, da jim izroči ves denar, sicer jo bodo ubili. Baronica je dala banditom ključ od denarne shrambe, iz katere so vzeli 10.000 lir. Podoban slučaj se je primeril v Saseri v Sardiniji. Prišlo je pet roparjev na posestvo treh bratov, ki so znani kot zelo premožni ljudje. Roparji so zvezali vse tri brate ter jih odgnali v gore. Dva so izpustili ter jima naročili, da položita na določen kraj 11.000 lir, sicer bodo tretjega brata umorili.

Izdajatelj in urednik Ivan Bavdek.

Listnica uredništva.

Pesmi o »čukovskem« generalu v Sodražici ne moremo priobčiti, ker taka stvar zavzame preveč prostora, katerega ravno zdaj tako primanjkuje. Sicer pa sami pravite: »Priatelj moj, ti prav storiš, — da »Čuke« v svojo klet loviš — pa prišel bode tisti čas, ko prideš v našo cerkev k maš'«.

Na različna vprašanja, ki so nam došla, odgovorimo v prihodnji številki.

Le po knjigi

ki jo je izdala Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici zamoreš pravilno pripravljati Pe-kate. Zahtevaj jo, pošlje se ti zastonj.

18 43 10 31

!!! Kotli !!!

Kdor bi hotel naročiti fine, izvrstne kotleod delniške družbe

Alfa-Separator na Dunaju,

naj se obrne na zastopnika te družbe

ANTONA NOVAKA iz Sodražice h. št. 85,

ki ima zastopstvo za občine **Sodražica, Sv. Gregor, Gora in Loški potok.** Ti kotli rabijo malo drv, v 20 minutah že zavre, v $\frac{3}{4}$ ure je pa kuhano. 96

97

Umetno in stavbinsko ključarstvo

Maks Križe v Postojni

se priporoča slav. občinstvu za izdelovanje vseh vrst **ograj** n. pr. za **žarhe, grobove, balkone, stopnice, verande, mreže za vrata, raznovrstna vrata, svetiljke za grobove, stojala za cvetlice ter žične ograje,** vseh vrst **štedilniki** ter njih potrebščine.

:-:- Preračuni naprej. :-:-

!!Cene solidne!!

Edina slovenska kislavoda

Tolstovrška slatina

je po **zdravniških strokovnjakih** priznana med najboljšim planinskimi kislimi vodami, in je

izborno zdravilo

za katere v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilna, temveč je tudi osvežujoča 94 8-2

namizna kislavoda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomostu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri **oskrbništvu Tolstovrške slatine,** pošta **Guštanj** (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovinci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edino slovensko kislavodo.

Parna opekarna

77 Josip Lavrenčič v Postojni 10 8

priporoča razno opeko, kakor zarezani strešnik I. in II. vrste, strojni strešnik (kavler), strojna korita (žlebake), opeko za tlak in zidno opeko najboljše kakovosti, po nizkih cenah in v poljubni množini.

Umetna gnojila

za jesensko, kakor tudi spomladansko gnojenje ima vedno v zalogi **po najnižjih cenah:**

Milan Žnideršič

Matenja vas - Prestranek

Na zahtevanje dobi vsak zastoj in franko brošurico:

„Navodilo za umetno gnojenje.“

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnicā K 5,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2. (Lastna hiša.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

74 20-9

Najbolj varno naložen denar

Stanje hranilnih vlog nad 38 milijonov kron.

je v slovenski

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNI HRANILNICE LJUBLJANSKI.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagateljem ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

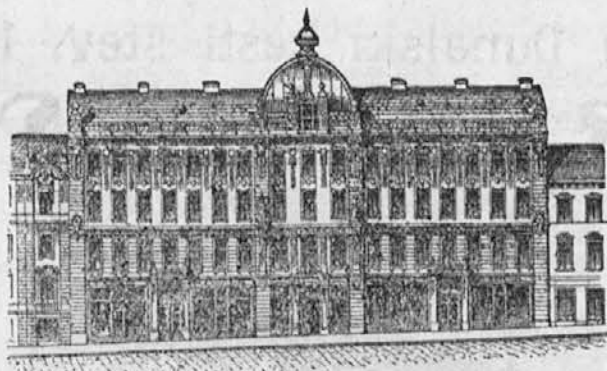
Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo. Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici števil. 3.

1 24-18

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 5 % in proti amortizovanju posojila po najmanj 1/4 % na leto.

Dolžnik more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako to hoče,

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Vinske sode

nove iz klane in žagane domače in slavonske hrastovine izparjene in ovinjene, porabne takoj za vsako vino prodaja zadruga

Agro-Merkur v Ljubljani.

Kupujte pri narodni tvrdki domači izdelek.

Umetna gnojila

kakor žlindro, kalijevo sol, kajnit, rudninski superfosfat naročite za pomladansko gnojitev **takoj** pri zadrugi

Agro-Merkur v Ljubljani.

Moko

otrobe in druge mlinske izdelke izvrstne kakovosti dobavlja zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Vino

kakor ljutomersko, haloško, bizeljsko, dolensko, metliško, vipavsko, goriško, istrijansko, zanesljivo pristno, izborna kapljico dobavlja od 56 l naprej zadruga

Agro-Merkur, Ljubljana.

Kose:

iz najboljšega avstrijskega jekla, ki ustreza različnim željam posameznih pokrajin, kaljene in klepane, ponuja 10 48-36

zadruga Agro-Merkur

po najnižjih cenah. — Vsaka kosa ima vtisnjeno ime »Agro Merkur«.

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilni račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1909 denarnega prometa

K 81,116.121-11

upravnega premoženja

K 20,775.510-59

Obrestuje hranilne vloge

po **4¹/₂ 0/0**

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad

kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5¹/₄ 0/0 z ¹/₈ 0/0 na amortizacijo ali pa po 5¹/₄ 0/0 brez amortizacije. Na menice pa po 6 0/0. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

3 52-40